

серйозних ускладнень: пошкодження крупних артеріальних судин, вен, нервових стовбурів. При цьому викладач звертає увагу студентів на особливості підходу до магістральних артеріальних судин з метою запобігання ушкодження крупних венозних судин і виникнення, як ускладнення, повітряної емболії.

Враховуючи, що навчальна програма для студентів-іноземців передбачає вивчення всіх розділів топографічної анатомії і оперативної хірургії у тісному взаємозв'язку топографо-анатомічних особливостей ділянки з проведенням на ній оперативних втручань, викладач акцентує увагу студентів на їх зв'язок з технікою проведення хірургічних операцій. При цьому звертається увага на вислів відомого вітчизняного анатома і хірурга А.А.Боброва „Путь в хирургическую клинику лежит через анатомический театр и хирург-клиницист, не прошедший анатомической школы, не может быть на высоте своего призвания”.

В останні десятиріччя усе ширше в навчальну практику кафедр топографічної анатомії і оперативної хірургії входить термін „клінічна анатомія”. На всіх лекціях і практичних заняттях ми надаємо серйозного значення прищепленню у студентів клінічного мислення при вивченні топографічної анатомії ділянок і проведенні тієї чи іншої операції. Важливою ланкою при цьому є оперативний доступ. Студенти можуть бути допущеними до операції лише за умови вміння продемонструвати на трупі проекцію найраціональнішого розрізу при тій чи іншій операції і пояснити, які ускладнення можуть виникнути при відхиленні від лінії розрізу. При засвоєнні оперативного доступу необхідно вміти провести пошаровий розтин тканин. Студенти повинні засвоїти, що будь-яке пошкодження тканин, якому можна запобігти, як правило, викликає різноманітні, а іноді й дуже тяжкі ускладнення, які можуть призвести до летальних наслідків. Усі студенти-іноземці повинні чітко розуміти поняття „оперативний прийом”, що полягає у видаленні хворої або нежиттєздатної частини органа або органа в цілому.

Викладач звертає увагу студентів на необхідності знань топографічної анатомії оперованої ділянки. Проведення гемостазу при будь-якій операції є відповідальною частиною самої операції і можливе лише за умови достатнього опанування знань майбутніми хірургами про джерела кровозабезпечення органа, місця їх підходу до органа і внутрішньоорганної архітекτονіки. Якщо до органа підходить декілька артеріальних стовбурів, то студенти повинні знати, що при проведенні операції слід перев'язати усі артерії, які підходять до органу.

Поєднання достатніх теоретичних знань з практичними навичками є обов'язковою частиною навчального процесу на кафедрі оперативної хірургії і топографічної анатомії. Які ж форми навчання для поєднання теоретичних знань з освоєнням практичних навичок існують на кафедрі?

Студенти-іноземці дуже старанно ставляться до препарування відповідних ділянок на трупі. Крім того, поглиблення теоретичних знань забезпечується вивченням топографо-анатомічних особливостей окремих органів, їх судинно-нервових утворів на музейних препаратах, якими кафедра забезпечена у достатній кількості.

Поєднання знань топографо-анатомічних особливостей тієї чи іншої ділянки з освоєнням техніки проведення відповідної операції є відповідальною задачею у викладанні топографічної анатомії і оперативної хірургії і спрямовано на підготовку майбутніх лікарських кадрів для системи охорони здоров'я.

Реферати

НАУЧНО-ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ ПОДХОД К ПРЕПОДАВАНИЮ ТОПОГРАФИЧЕСКОЙ АНАТОМИИ И ОПЕРАТИВНОЙ ХИРУРГИИ ДЛЯ СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ МЕДИЦИНСКОГО ФАКУЛЬТЕТА

Пронина Е.Н., Билыч А.Н., Данильченко С.И., Половик А.Ю., Коптев М.Н.

В статье приведены данные относительно внедрения в учебный процесс новых методов преподавания топографической анатомии и оперативной хирургии, направленных на привитие у студентов-иностранцев медицинского факультета клинического мышления относительно топографо-анатомических особенностей той или иной области тела. Преподавание второй составной части предмета – оперативной хирургии базируется на тесной взаимосвязи глубоких знаний топографической анатомии той области, где проводится операция, с обоснованным оперативным доступом и оперативным приёмом.

Ключевые слова: учебный процесс, топографическая анатомия и оперативная хирургия, иностранные студенты.

SCIENTIFICALLY-PEDAGOGICAL GOING NEAR TEACHING of TOPOGRAPHICAL ANATOMY and OPERATIVE SURGERY FOR MEDICAL FACULTY'S STUDENTS-FOREIGNERS

Pronina O.M., Bilych A., Danilchenko S., Polovik A., Koptev M.

In the article cited data in relation to introduction in the educational process of new methods of topographical anatomy and operative surgery's teaching, sent to directing for the students-foreigners of clinical thought of relatively topographical-anatomical features of body's one or another area. Teaching of the second component part of object – is based operative surgery on close intercommunication of thorough knowledge of topographical anatomy of that area, where an operation is conducted, with reasonable operative access and operative reception.

Key words: educational process, topographical anatomy and operative surgery, foreign students.

УДК 378.147:616.6 + 378.961] -057.875-054.68

Л.П. Саричев, С.А. Сухомлин, Я.В. Саричев

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія», м. Полтава

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКЛАДАННЯ УРОЛОГІЇ СТУДЕНТАМ-ІНОЗЕМЦЯМ

Кафедра урології забезпечує викладання іноземним студентам силами найбільш досвідчених і висококваліфікованих професорів і доцентів. Видані методичні вказівки для російськомовних і англомовних іноземних студентів. Велике значення має застосування інноваційних методів навчання та тестового контролю знань. Викладачі, викладають предмет англійською мовою, повинні мати можливість систематично підвищувати свій рівень володіння мовою шляхом проходження відповідних курсів.

Ключові слова: викладання, урологія, іноземні студенти.

Успішна професійна підготовка майбутнього лікаря в значній мірі залежить не тільки від змісту навчальної діяльності, але й методів навчання. Відповідність стандартам європейської системи освіти потребує застосування інноваційних технологій організації навчального процесу. Формування професіоналізму, здібності до

саморозвитку, конкурентоспроможність є важливим елементом підготовки фахівців у вищій медичній школі. Наш досвід показує, що навчальна робота з іноземними студентами має особливості і потребує специфічних прийомів викладання. Причиною цього є різна національність студентів, особливості віросповідання, що обумовлюють їх поведінку, не завжди зрозумілу викладачам, неоднаковий вхідний рівень знань, різна мотивація до навчання. Окремі студенти-іноземці не мають навиків праці з літературою, самостійної систематичної підготовки до занять. Крім того, контакт викладача зі студентами ускладнюється мовним бар'єром.

Підвищення якості викладання, в першу чергу, прямо пов'язане з кваліфікованим викладацьким складом. На кафедрі урології до занять з іноземцями залучаються найбільш досвідчені і висококваліфіковані викладачі – професори, доценти, які вільно володіють англійською мовою. Висока професійна підготовка, великий досвід і відповідальність професорсько-викладацького складу дозволяють проводити навчальний процес на високому навчально-методичному рівні. Оптимізація навчального процесу з іноземними студентами передбачає комплексний підхід до вирішення цілого ряду проблем. Для вирішення цих питань на кафедрі створенні методичні вказівки для російськомовних і англійськомовних студентів, які адаптовані до їх мовного рівня і відрізняються простотою викладу матеріалу, чіткістю формулювань, ілюстративним матеріалом. В роботі знаходиться навчальний посібник з урології для іноземних студентів.

Лекційний курс є головним у навчальному процесі, який за значимістю переважає інші види навчального процесу. Лекція закладає основи наукових знань, підводить теоретичну базу під дисципліну, вказує напрямки майбутньої роботи студентам. Лекція не тільки надає основні знання з дисципліни, але й відіграє велику роль у самостійній роботі студентів. На протязі всього періоду навчання студентів лекція залишається найбільш важливою формою навчання, найефективнішим способом формування знань.

Формування мотивації до навчання підпорядковане появі інтересу у студента до дисципліни, що вивчається та майбутньої професії. Мотивований студент активніше приймає участь в навчальному процесі, здатний бачити мету свого навчання, шукає додаткові шляхи досягнення своєї мети.

Розвиток урологічної науки обумовлює необхідність наукового пошуку, постійного оновлення навчального матеріалу, а також пошуку нових форм викладання. Результатом такої роботи є впровадження інноваційних технологій навчання. Мультимедійні презентації лекцій покращують сприйняття питань, що розглядаються, створюють більш комфортні умови для аудиторної роботи студентів та лектора. Викладач у мультимедійній лекційній аудиторії отримує потужний інструмент для подачі інформації в різноманітній формі. Якість і ступінь засвоєння навчального матеріалу істотно зростає. У ВДНЗУ «УМСА» іноземні студенти виділені в окремі потоки, на яких лекції читають завідувач кафедри та англійськомовний викладач. Це полегшує студентам розуміння матеріалу і дає можливість студентам ознайомитися з новітніми науковими даними.

Практичні заняття спрямовані на набуття студентами практичних навичок та вмінь під час роботи з хворими здійснювати необхідні розумові операції на основі знань, отриманих на лекціях і при самостійній підготовці. Практичні заняття починаються з визначення вхідного рівня знань студентів. Потім проводиться курація тематичних хворих з подальшим їх обговоренням і розглядом основних питань теми. У відповідності до цілей навчання використовуються вирішення ситуаційних завдань, аналіз використаних методів досліджень. В кінці заняття проводиться тестовий контроль знань, корекція рівня знань і навичок і загальне оцінювання роботи студентів. Наявність добре підбраного мультимедійного ілюстративного матеріалу при проведенні практичного заняття дозволяє підвищити зацікавленість студентів до предмета, сприяє закріпленню пройденого під час заняття матеріалу. Для максимальної наочності та інформативності під час практичних занять нами широко використовуються демонстрація відеофільмів та кабельне телебачення. Технічні засоби навчання дозволяють студентам дістати об'єктивну уяву про найновіші досягнення в урології, самостійно та за допомогою викладача оволодіти сучасними методами діагностики та лікування.

Якісна підготовка лікаря потребує урахування вимог міжпредметної інтеграції. Засвоєння урології неможливе без знань анатомії та фізіології сечостатевої системи, патоморфології та патофізіології, мікробіології, фармакології, без інтеграції викладання з клінічними дисциплінами – хірургією, внутрішніми хворобами та ін. Міждисциплінарна інтеграція формує вміння комплексно використовувати знання за фахом в учбовій та професійній діяльності. Якісне вивчення дисципліни неможливе без використання відповідних видів контролю. Для об'єктивізації контролю знань застосовуються різні види контролю - багатоступеневі за часом та різноманітні за методами. За розділами курсу урології розроблені уніфіковані тестові завдання, побудовані за структурою тестового контролю знань «КРОК-2». На сьогодні ця база тестів застосовується для визначення вихідного та кінцевого рівня знань кожного студента. Крім цього, розроблені та впроваджені в навчальний процес клінічні ситуаційні завдання. Створені тестові завдання мають не лише контролюючий, але й навчальний характер, є одним із мотивів підвищення пізнавальної діяльності студентів. Підсумковий модульний контроль проводиться шляхом усного та тестового опитування з урахуванням оволодіння студентами практичних навичок.

Невід'ємною частиною навчального процесу є самостійна робота. Вона є активним методом навчання і розкриває індивідуальні особливості іноземних студентів в оволодінні знаннями. Майбутній фахівець повинен навчитися самостійно набувати знань, уміти працювати з інформацією, щоб надалі не втрачати рівень компетентності та прагнути до підвищення своєї кваліфікації. Самостійна робота студентів передбачає підготовку до занять, оволодіння практичними навичками та вивчення позааудиторних тем, які контролюються на підсумковому модульному контролі. Але самостійна робота студентів може бути ефективною лише в тому випадку, коли вона спрямовується та координується викладачем. У зв'язку з цим важливого значення набуває

якість навчально-методичного забезпечення дисципліни. За темою кожного заняття розроблені методичні вказівки з визначенням актуальності теми та навчальних цілей, з коротким змістом матеріалу заняття, завданнями та тестами для самоперевірки, списком основної та додаткової літератури, складені тестові завдання для контролю за кількістю з цих тем. Самостійне вивчення частини навчального матеріалу є цілком раціональним, оскільки реалізує можливість студента самостійно засвоювати матеріал і стимулює його індивідуальну навчальну діяльність.

Ще однією з форм самостійної роботи студентів є участь їх у науково-дослідній роботі кафедри. Дослідницька діяльність студентів проходить, переважно, у вільний час студентів і її основними організаційними формами є робота в студентських наукових гуртках, участь у виконанні науково-дослідних робіт спільно зі співробітниками кафедри, участь у студентських наукових конференціях.

Формою удосконалення навчання студентів є не тільки навчальна, але й виховна робота, яка проводиться, переважно, під час педагогічного процесу. До виховних моментів кафедра відносить методичність і академічність у викладанні предмета, вимогливість до якості знань, навчальну дисципліну на заняттях і лекціях, обов'язкове відпрацювання всіх пропущених занять і лекцій. У процесі навчання намагаємося прищепити студентам елементи медичної етики та деонтології, любов до хворого, розуміння важливості дій лікаря і його відповідальності за пацієнтів, значення колегіальності між співробітниками, так як все це впливає на успіх лікування хворих.

Висновок

У викладанні іноземним студентам існує ряд труднощів, подолання яких вимагає від викладача знання специфіки та менталітету іноземних студентів, а також особистої емоційної стійкості. Викладачі, що викладають предмет англійською мовою, повинні мати можливість систематично підвищувати свій рівень володіння мовою шляхом проходження відповідних курсів, участі у конференціях, де обговорюються проблеми викладання іноземною мовою.

Реферати

АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ПРЕПОДАВАНИЯ УРОЛОГИИ СТУДЕНТАМ-ИНОСТРАНЦАМ

Сарычев Л.П., Сухомлин С.А., Сарычев Я.В.

Кафедра урологии обеспечивает преподавание иностранным студентам силами опытных и высококвалифицированных профессоров и доцентов. Изданы методические указания для русскоязычных и англоязычных иностранных студентов. Большое значение имеет использование инновационных методов обучения, тестового контроля знаний. Преподаватели, которые преподают предмет на английском языке, должны иметь возможность систематически повышать свой уровень владения языком путем прохождения соответствующих курсов.

Ключевые слова: обучение, урология, иностранные студенты.

KEY ASPECTS OF TEACHING UROLOGY FOR FOREIGN STUDENTS

Sarychev L.P., Sukhomlin S.A., Sarychev Y.V.

The department of urology provides teaching to the foreign students by means of highly skilled professors and associate professors. The department of urology published the methodical guidelines for Russian-speaking and English-speaking foreign students. The use of innovative teaching methods and knowledge testing is of great importance. Those who teach the subject in English, should be able to systematically increase their level of proficiency by passing appropriate courses.

Key words: teaching, urology, foreign students.

УДК 616.31+376.68=111

М.І. Скікевич, Д.С. Аветиков

ВІУЗ України "Українська медична стоматологічна академія", г. Полтава

ФОРМИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ У ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ПРИ ИЗУЧЕНИИ СТОМАТОЛОГИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

Воспитание профессиональной направленности студентов-медиков означает формирование нравственно-психологической готовности к работе врача-стоматолога. Обществу нужны специалисты, для которых знание иностранного языка является профессиональной необходимостью. На современном этапе перед высшей школой поставлена задача, которая диктует необходимость обучения медицине на английском языке студентов-иностранцев. У большинства студентов знания английского языка недостаточны. Преподавателям необходимо понимать важность рассматриваемого вопроса. Будущие специалисты, студенты-иностранцы, клинические ординаторы, аспиранты медицинской академии должны уметь слушать и извлекать полезную информацию из устных презентаций, сообщений, лекций, докладов, что является важным академическим и профессиональным умением.

Ключевые слова: образование, иностранные студенты, английский язык, информация, знания.

Профессиональная направленность личности студентов выражается в положительном эмоциональном отношении к профессии, в убежденности социальной значимости и необходимости своего труда, целях, мотивах, потребностях и готовности заниматься выбранной ими деятельностью. Воспитание профессиональной направленности студентов-медиков означает формирование нравственно-психологической готовности к работе врача-стоматолога, проявляющейся в аргументации мотивов выбора профессии, в информированности о профессии врача, в осознании ответственности и важности врачебной работы.

Профессиональная направленность студентов-иностранцев медицинского вуза стоматологического факультета формируется во время проведения теоретических занятий в клиниках при формировании практических навыков. Содержание изучаемых дисциплин носит ярко выраженную профессиональную направленность. Комбинирование лингвистического компонента, т.е. преподавания дисциплины на английском языке с профессиональной медицинской направленностью, должно повышать мотивацию студентов к изучению